

Nr 74.

Ankom till riksdagens kansli den 13 april 1934 kl. 1 e. m.

*Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition
angående ändring av flygvapnets reservbefälsorga-
nisation jämte i hithörande ämnen väckta motioner.*
(1:a avd.)

Uti en till riksdagen avlåten, den 16 februari 1934 dagtecknad proposition (nr 142) har Kungl. Maj:t, under återopande av vid propositionen fogat utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att godkänna de av föredragande departementschefen i berörda statsrådsprotokoll förordade grunderna för en omorganisation av flygvapnets reservbefälsinstitution.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft följande inom riksdagen väckta motioner, nämligen

dels en inom andra kammaren av herr *B. Holmgren m. fl.* väckt motion (nr 543), däruti hemställts att riksdagen måtte besluta, att flygvapnets reservpersonal skall utgöras av, förutom de av Kungl. Maj:t i propositionen nr 142 föreslagna personalgrupperna, jämväl underbefäl;

dels ock en inom samma kammare av herrar *von Seth* och *Meyerhöffer* väckt motion (nr 549), vari hemställts att riksdagen måtte förklara, att den omständighet, att reservbefäl, som i behörig ordning medgivits uppskov med tjänstgöring, avlider innan han fullgjort den sålunda uppskjutna tjänstgöringen, icke skall medföra inskränkning i den rätt, som eljest skolat tillkomma hans efterlevande eller rättsinnehavare till utfående av reservbefäls-pensionens kapitaliserade värde, *ävensom* hos Kungl. Maj:t hemställa om inarbetande av bestämmelse med dylik innebörd i såväl de nu gällande reservbefälsförordningarna som ock den tillämnade reservbefälsförordningen för flygvapnet.

I fråga om de skäl, som motionärerna anført till stöd för sina framställningar, får utskottet hänvisa till motionerna.

Enligt propositionen nr 50 till 1925 års riksdag, vilken i förevarande avseende lämnades utan erinran av riksdagen, avsågs flygvapnets reservpersonal skola utgöras dels av pensionerade officerare och underofficerare och dels av officerare, vilka efter genomgången reservofficersutbildning vid flygvapnet utnämnts till fänrikar i flygvapnets reserv.

Den på grundval av 1925 års försvarsbeslut skapade reservorganisationen vid flygvapnet har av olika anledningar icke ansetts tillfredsställande. I skrivelse till Kungl. Maj:t den 27 juni 1932 har chefen för flygvapnet under framhållande av den nuvarande organisationens brister avgivit förslag till ny förordning angående personal i flygvapnets reserv.

Enligt detta förslag skall flygvapnets reservpersonal utgöras av

- a) officerare, underofficerare och civilmilitära tjänstemän, vilka med fyllnadspension avgått från beställning på flygvapnets stat (pensionsavgångna);
- b) officerare, underofficerare och civilmilitära tjänstemän, vilka vid eller efter avgång från beställning på flygvapnets stat utan fyllnadspension på ansökan vunnit inträde i reserven (förtidsavgångna);
- c) officerare och underofficerare, vilka inom flygvapnets reserv vunnit sin första officers- respektive underofficersanställning (i reserven utnämnda).

Vidare avses i flygvapnets reserv skola ingå officerare, underofficerare, underbefäl och civilmilitära tjänstemän, vilka vid mobilisering blivit konstituerade eller anställda i samma reserv. Med avseende å denna personal föreslås i detta sammanhang inga reglerande föreskrifter.

Departementschefen lämnar i propositionen en redogörelse för detaljerna i det av chefen för flygvapnet framställda organisationsförslaget och framgår därav, att för arméns reservpersonal gällande bestämmelser angående tjänstgöringsskyldighet i fredstid, avlöningsförmåner under tjänstgöring, pensionering m. m. skola i huvudsak tillämpas å motsvarande personal vid flygvapnet.

I ett av flygstyrelsen i ärendet avgivet yttrande har framhållits, att de anslag, som huvudsakligen berördes av förslaget, vore avlöningsanslaget (anslagsposten: flygvapnets reservpersonal) samt flygövnings- och flygmaterielanslagen. Enligt försvarspropositionen till 1925 års riksdag beräknades kostnaderna för reservpersonalen under nämnda tre anslag till respektive 50,000, 38,000 och 36,000 kronor per år. Då den nya organisationen uppnått full omfattning, komma de årliga utgifterna för denna att uppgå till, i runda tal, under avlöningsanslaget 39,000 kronor, under flygövningsanslaget 73,000 kronor samt under flygmaterielanslaget 66,000 kronor. Det framlagda förslaget, jämfört med de beräkningar, som ligga till grund för 1925 års försvarsbeslut, skulle således vid fullbordad organisation medföra en merutgift av cirka 54,000 kronor. Härvid har dock hänsyn icke tagits till de pensionsförmåner, som skola utgå enligt förslaget och vilka komma att belasta avlöningsanslaget.

Över det av chefen för flygvapnet framlagda förslaget till ändrad reservbefälsorganisation hava utlåtanden avgivits av armé- och marinförvaltningarna samt cheferna för generalstaben och marinstaben, varjämte svenska reservunderofficersförbundet beretts tillfälle att inkomma med yttrande i ärendet. Vidare har chefen för flygvapnet den 31 januari 1933 på anmodan inkommit med ett av yttrande i ämnet från flygstyrelsen åtföljt utlåtande i anledning av vad de i ärendet hörda myndigheterna samt svenska reservunderofficersförbundet i detsamma anfört. Härjämte hava utlåtanden i ärendet avgivits av försvarsväsendets lönenämnd samt 1930 års försvarskommission.

För egen del har *departementschefen* anfört, att han i likhet med chefen för flygvapnet ansåge, att flygvapnets nuvarande reservbefälsorganisation icke fyllde de krav, som ur militär synpunkt borde kunna ställas på densamma. De brister, som vidlådde denna organisation, hänförde sig till bestämmelserna om reservens omfattning samt reservpersonalens tjänstgöring och kvarstående i tjänst m. m. Med hänsyn till betydelsen för flygvapnet att äga tillgång till en i kvantitativt och kvalitativt hänseende tillfredsställande reservbefälskår syntes därför åtgärder utan uppskov böra vidtagas i syfte att utbygga flygvapnets reserv med vissa personalkategorier, åstadkomma förbättrade rekryteringsmöjligheter och bibringa personalen ökad fredsutbildning. Fortsättningsvis har *departementschefen* yttrat följande:

»Chefens för flygvapnet i angivna syfte framlagda förslag innebär, dels att flygvapnets reservorganisation skall utbyggas att omfatta motsvarande personalkategorier som arméns reserver, dock ej underbefäl, dels ock att för arméns reservpersonal gällande bestämmelser angående tjänstgöringsskyldighet i fredstid, avlöningsförmåner under tjänstgöring, pensionering m. m. skola i huvudsak tillämpas å motsvarande personal vid flygvapnet. Mot förslaget hava de i ärendet hörda myndigheterna i stort sett icke haft något att erinra, dock att marinförvaltningen och chefen för generalstaben ansett, att flygvapnets reservpersonal även borde omfatta visst underbefäl. Jämväl försvarsväsendets underbefälsförbund har gjort framställning om dylik ändring i den föreslagna organisationen.

Med hänsyn till chefens för flygvapnet uppfattning att för närvarande något behov icke föreligger att i vapnets reservorganisation upptaga underbefäl anser jag mig icke nu böra ifrågasätta upprättandet av en underbefälsreserv. Mot förslaget i övrigt har jag i likhet med de i ärendet hörda myndigheterna intet att erinra.

Såsom framgår av flygstyrelsens i ärendet verkställda utredning, kommer den föreslagna organisationen, fullt genomförd, att betinga en kostnad, som med cirka 54,000 kronor överstiger de utgifter, den nuvarande organisationen enligt beräkningarna i 1925 års försvarsbeslut förutsatts skola medföra. Härtill komma kostnaderna för den förtidsavgångna och i reserven utnämnda personalens pensionsförmåner, vilka kostnader dock för närvarande undandraga sig en tillförlitlig beräkning.

Vid kostnadsfrågans bedömande bör emellertid beaktas, att den ökade tillgång på reservbefäl, som vid genomförandet av den föreslagna organisationen erhålles, torde komma att minska nu föreliggande behov av kommanderad personal från armén och marinen, vilket i viss mån uppväger förenämnda kostnadsökning.

Enligt vad jag inhämtat kommer den föreslagna organisationens genomförande icke att medföra några särskilda kostnader för budgetåret 1934/1935, varför några medel för ifrågavarande ändamål icke behöva beräknas i riksstaten för nämnda budgetår.»

Vad först angår det i motionen II: 543 framställda förslaget, att reservbefälsorganisationen vid flygvapnet måtte omfatta jämväl underbefäl, finner sig utskottet — under hänvisning till att det enligt chefens för flygvapnet mening ej för närvarande är nödvändigt att i fredstid hava att tillgå dylik reservpersonal — icke böra ifrågasätta någon ändring i detta avseende beträffande den utav föredragande *departementschefen* tillstyrkta organisationen.

Utskottet utgår emellertid härvid från den förutsättningen, att frågan om behovet och lämpligheten utav en underbefälsreserv i fredstid vid flygvapnet kommer att bliva föremål för övervägande inom 1930 års försvarskommission samt att tillfälle sålunda beredes att framdeles återkomma till detta spörsmål.

Uti förenämnda motion II: 549 har berörts ett ämne, som synes utskottet böra i detta sammanhang uppmärksammas. Motionärernas framställning åsyftar, att om befälsperson i reserven, som i behörig ordning medgivits uppskov med honom åliggande tjänstgöring, avlider innan han fullgjort den sålunda uppskjutna tjänstgöringen, dödsfallet icke måtte medföra inskränkning i den rätt till utfående av reservbefäls pensionens kapitaliserade värde, som eljest skolat tillkomma den avlidnes efterlevande eller rättsinnehavare. Enligt utskottets mening bör ett i vederbörlig ordning erhållet uppskov med tjänstgöring icke skäligen medföra någon försämring i reservbefälets ställning i pensionshänseende. I anslutning till förevarande motion finner sig utskottet således böra uttala den uppfattningen, att rätten att utfå reservbefäls pensionens kapitaliserade värde icke skall inskränkas av den omständigheten, att vederbörande reservbefäl avlidit innan han hunnit fullgöra tjänstgöring, varmed han i vederbörlig ordning erhållit uppskov.

Under hänvisning till utskottets här ifrågavarande uttalande får utskottet tillstyrka, att Kungl. Maj:ts i berörda proposition framlagda organisationsförslag måtte av riksdagen godkännas.

Utskottet hemställer alltså,

a) att riksdagen må, med avslag å herr Holmgrens m. fl. motion II: 543, godkänna de av föredragande departementschefen i statsrådsprotokollet över försvarsärenden den 16 februari 1934 förordade grunderna för en omorganisation av flygvapnets reservbefälsinstitution;

b) att herrar von Seths och Meyerhöffers motion II: 549 må anses besvarad genom vad utskottet ovan anført.

Stockholm den 13 april 1934.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS ANDERSON.

Närvarande: Se under utlåtandet nr 73.